

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Ime propisa: Fakultativni protokol o učešću djece u oružanim sukobima
uz konvenciju o pravima djeteta

Datum donošenja: 25. maja 2000. godine

Donosilac: Ujedinjene nacije

**FAKULTATIVNI PROTOKOL
O UČEŠĆU DECE U ORUŽANIM SUKOBIMA UZ KONVENCIJU O
PRAVIMA DETETA**

Države ugovornice ovog Protokola,

Podstaknute velikom podrškom Konvenciji o pravima deteta, pokazujući opštu rešenost u nastojanju za unapređenje i zaštitu prava deteta,

Ponovo potvrđujući da prava dece zahtevaju specijalnu zaštitu i pozivajući na neprestano poboljšanje položaja dece bez razlike, kao i na nji hov razvoj i obrazovanje u uslovima mira i bezbednosti,

Uznemirene zbog štetnog i široko rasprostranjenog sukoba na decu i dugoročnih posledica koje takav sukob ima na trajan mir, bezbednost i razvoj,

Osuđujući odabiranje dece za ciljeve u situacijama oružanog sukoba i direktne napade na objekte koji su zaštićeni međunarodnim pravom, uključujući mesta gde obično boravi znatan broj dece, kao što su škole i bolnice,

Konstatujući usvajanje Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda, posebno kvalifikovanje regrutacije ili mobilizacije dece koja su mlađa od 15 godina ili korišćenje dece za aktivno učešće u neprijateljstvima u međunarodnim i nemeđunarodnim oružanim sukobima kao ratnog zločina,

Smatrajući zato da radi jačanja dalje implementacije prava priznatih Konvencijom o pravima deteta postoji potreba da se poveća zaštita dece od učestvovanja u oružanom sukobu,

Konstatujući da je u članu 1 Konvencije o pravima deteta utvrđeno da je, za potrebe te Konvencije, dete svako ljudsko biće koje nije navršilo osamnaest godina života, ukoli ko se, po zakonu koji se primenjuje na dete, punoletstvo ne stiće ranije, Uverene da će fakultativni protokol uz Konvenciju kojim se podiže starosna granica za regrutovanje lica u oružane snage i njihovo u češće u neprijateljstvima, efikasno doprineti sprovođenju principa da će u svim aktivnostima koje se tiču dece, najbolji interesi deteta biti od prvenstvenog značaja,

Konstatujući da je na dvadeset šestoj međunarodnoj konferenciji Crvenog krsta i Crvenog polumeseca u decembru 1995. između ostalog preporučeno da strane u

sukobu preduzimaju sve moguće korake kako bi se obezbedilo da deca mlađa od 18 godina ne učestvuju u neprijateljstvima,

Pozdravljajući jednoglasno usvajanje, u junu 1999, Konvencije br. 182 Međunarodne organizacije rada o zabrani i hitnim akcijama za ukidanje najgorih oblika dečjeg rada, kojom se, između ostalog, zabranjuje prisilna ili obavezna regrutacija dece radi njihovog iskorišćavanja u oružanom sukobu,

Osuđujući sa najvećom zabrinutošću, regrutaciju, obučavanje i iskorišćavanje, unutar i izvan državnih granica, dece u neprijateljstvima od strane oružanih grupa koje nisu oružane snage države i priznajući odgovornost onih koji regrutuju, obučavaju i koriste decu u ove svrhe,

Podsećajući na obavezu svake strane u oružanom sukobu da se pridržava odredaba međunarodnog humanitarnog prava,

Naglašavajući da ovaj protokol nije u suprotnosti sa ciljevima i principima sadržanim u Povelji Ujedinjenih nacija, uključujući član 51 i relevantnim normama humanitarnog prava,

Imajući na umu da uslovi mira i bezbednosti, zasnovani na punom poštovanju ciljeva i principa sadržanim u Povelji i poštovanje važećih instrumenata o ljudskim pravima predstavljaju nezaobilazni faktor za punu zaštitu dece, naročito tokom oružanih sukoba, i strane okupacije,

Priznavajući posebne potrebe dece koja su zbog svog ekonomskog ili socijalnog statusa ili pola naročito podložna regrutaciji ili iskorišćavanju u neprijateljstvima u suprotnosti sa ovim Protokolom,

Imajući na umu nužnost uvažavanja suštinskih, ekonomskih, socijalnih i političkih razloga za uključivanje dece u oružane sukobe,

Uverene u potrebu jačanja međunarodne saradnje u sprovođenju ovog Protokola, kao i fizičke i psihosocijalne rehabilitacije i društvene reintegracije dece koja su žrtve oružanog sukoba,

Podstičući učešće zajednice i, naročito, dece i deteta žrtve u širenju informativnih i obrazovnih programa koji se tiču sprovođenja Protokola saglasile su se o sledećem:

Član 1

Države ugovornice će preduzeti sve moguće mere kako bi se obezbedilo da pripadnici njihovih oružanih snaga koji još nisu navršili 18 godina ne uzimaju direktno učešće u neprijateljstvima.

Član 2

Države ugovornice će obezbediti da lica koja još nisu navršila 18 godina ne podležu obaveznoj regrutaciji u svoje oružane snage.

Član 3

1. Države ugovornice će podići minimalnu starosnu granicu za dobrovoljnu regrutaciju lica u svoje državne oružane snage u odnosu na onu postavljenu u članu 38 stav 3 Konvencije o pravima deteta, imajući u vidu principe sadržane u tom članu i priznajući da, u skladu sa Konvencijom, lica mlađa od 18 godina imaju pravo na posebnu zaštitu.

2. Svaka država ugovornica će deponovati obvezujuću izjavu nakon ratifikacije, ili pristupanja ovom Protokolu, u kojoj će predvideti minimalnu starosnu granicu od koje će biti dozvoljena dobrovoljna mobilizacija u njene državne oružane snage kao i opis garancija koje je ona usvojila kako bi se obezbedilo da takva mobilizacija ne bude prinudna ili prisilna.

3. Države ugovornice koje dozvole dobrovoljnu regrutaciju u svoje državne oružane snage licima mlađim od 18 godina, garantovaće da će kao minimum obezbediti da:

a) takva regrutacija bude stvarno dobrovoljna,

b) takva regrutacija bude sprovedena uz izričiti pristanak roditelja ili zakonskih staratelja tog lica,

c) su ta lica u potpunosti informisana o obavezama koje proizlaze iz takve svoje službe,

d) ta lica obezbede pouzdan dokaz o svojim godinama pre nego što budu primljena u državnu vojnu službu.

4. Svaka država ugovornica može u bilo kom trenutku da potkrepi svoju izjavu, upućivanjem obaveštenja o tome Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija koji će obavestiti sve države ugovornice. Takvo obaveštenje će stupiti na snagu danom prijema od strane Generalnog sekretara.

5. Zahtev za podizanje starosne granice iz stava 1 ovog člana ne odnosi se na škole kojima rukovode ili su pod kontrolom oružanih snaga države ugovornice, uz primenu članova 28 i 29 Konvencije o pravima deteta.

Član 4

1. Oružane grupe koje nisu oružane snage države, ne bi trebalo pod bilo kojim

okolnostima da regrutuju ili iskorišćavaju u neprijateljstvima lica mlađa od 18 godina.

2. Države ugovornice će preduzeti sve moguće mere da spreče regrutaciju i iskorišćavanje, uključujući usvajanje neophodnih zakonskih mera da takve postupke zabrane ili kvalifikuju kao krivično delo.

3. Primena ovog člana neće uticati na pravni status bilo koje strane ugovornice u oružanom sukobu.

Član 5

Ništa se iz ovog Protokola neće smatrati osnovom za isključivanje odredaba prava države ugovornice ili međunarodnih instrumenata ili međunarodnog humanitarnog prava koje su pogodnije za ostvarivanje prava deteta.

Član 6

1. Svaka država ugovornica će preduzeti sve neophodne zakonske, administrativne i druge mere kako bi se, u okviru njene nadležnosti obezbedilo delotvorno sprovođenje odredaba ovog Protokola.

2. Države ugovornice se obavezuju da principe i odredbe ovog Protokola učine široko poznatim i da ih promovišu putem odgovarajućih sredstava kako odraslima, tako i deci.

3. Države ugovornice će preduzeti sve moguće mere da obezbede da lica koja su u okviru njene nadležnosti regrutovana i iskorišćavana u neprijateljstvima, u suprotnosti sa ovim Protokolom, budu demobilisana ili na drugi način otpuštena iz vojne službe.

4. Države ugovornice će, kada bude neophodno, takvim licima pružiti svu odgovarajuću pomoć za njihov fizički i psihički oporavak i društvenu reintegraciju.

Član 7

1. Države ugovornice će saradivati u sprovođenju ovog Protokola, uključujući i u sprečavanju svih aktivnosti koje su u suprotnosti s Protokolom, i u rehabilitaciji i društvenoj reintegraciji s Protokolom, i u rehabilitaciji i društvenoj reintegraciji lica koje su žrtve aktivnosti koje su u suprotnosti s Protokolom, uključujući tehničku saradnju i finansijsku pomoć. Ova pomoć i saradnja će se odvijati uz konsultaciju sa zainteresovanim državama ugovornicama i relevantnim međunarodnim organizacijama.

2. Države ugovornice koje imaju mogućnost da to učine, pružiće ovu pomoć kroz postojeće multilateralne, bilateralne ili druge programe ili, između ostalog, kroz

dobrotvorni fond koji bi bio ustanovljen u skladu s pravilima Generalne skupštine.

Član 8

1. Svaka država ugovornica će, u roku od dve godine nakon stupanja na snagu ovog Protokola za dotičnu državu ugovornicu, podneti izveštaj Komitetu za prava deteta u kome će pružiti sveobuhvatne informacije o merama koje je preduzela za sprovođenje odredaba vezanih za učešće i regrutaciju.
2. Nakon podnošenja sveobuhvatnog izveštaja, svaka država ugovornica će u izveštaje koji se podnose Komitetu za prava deteta, u skladu s članom 44 Konvencije, uključiti i sve druge informacije vezane za sprovođenje Protokola. Druge države ugovornice Protokola p odnosiće izveštaj jednom u pet godina.
3. Komitet za prava deteta može da traži od država ugovornica dodatne informacije koje su bitne za sprovođenje ovog Protokola.

Član 9

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpis svim državama koje su ugovornice ili potpisnice Konvencije.
2. Ovaj Protokol podleže ratifikaciji ili je otvoren za pristupanje svakoj državi. Instrumenti o ratifikaciji ili pristupanju biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
3. Generalni sekretar, u svojstvu depozitara Konvencije i Protokola, obavestiće sve države ugovornice Konvencije i sve države koje su potpisale Konvenciju o svakom instrumentu u kome je sadržana izjava u skladu s članom 3.

Član 10

1. Ovaj Protokol će stupiti na snagu 3 meseca nakon deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja ratifikuje ovaj Protokol ili mu pristupi nakon njegovog stupanja na snagu, Protokol će stupiti na snagu mesec dana nakon datuma deponovanja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju te države.

Član 11

1. Svaka država ugovornica može da otkáže ovaj Protokol u bilo kom trenutku pismenim obaveštenjem upućenim Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, koji

će nakon toga obavestiti druge države ugovornice Konvencije i sve države koje su je potpisale. Otkazivanje će stupiti na snagu godinu dana nakon datuma prijema obaveštenja od strane Generalnog sekretara. Ukoliko, međutim, nakon isteka te godine, država koja otkazuje Protokol uđe u oružani sukob, otkazivanje ne će stupiti na snagu pre okončanja oružanog sukoba.

2. Takvo otkazivanje neće imati dejstvo u odnosu na oslobođenje države ugovornice obaveza iz ovog Protokola u pogledu bilo kakvog čina koji se desi pre datuma stupanja na snagu otkazivanja. To otkazivanje takođe ni na koji način neće ići na štetu razmatranju nekog pitanja koje je Komitet o pravima deteta započeo pre datuma stupanja na snagu otkazivanja.

Član 12

1. Svaka država ugovornica može da predloži amandman i da ga dostavi Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Generalni sekretar će potom proslediti predloženi amandman državama ugovornicama sa zahtevom da ukažu da li će na konferenciju država ugovornica u cilju razmatranja i glasanja o predlozima.

U slučaju da se, u roku od četiri meseca od datuma slanja predloga najmanje jedna trećina država ugovornica opredeli za takvu konferenciju, Generalni sekretar će sazvati konferenciju pod pokroviteljstvom Ujedinjenih nacija. Svaki amandman usvojen većinom prisutnih država ugovornica koje su glasale na konferenciji biće podnet na odobrenje Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija.

2. Amandman usvojen u skladu sa stavom 1 ovog člana će stupiti na snagu kada ga odobri Generalna skupština Ujedinjenih nacija i kada ga prihvate dve trećine država ugovornica.

3. Kada amandman stupi na snagu, obavezivaće one države ugovornice koje su ga prihvatile, dok će ostale države ugovornice i dalje biti obvezane odredbama ovog protokola i bilo kojim ranijim amandmanom koji su prihvatile.

Član 13

1. Ovaj Protokol čiji su arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski tekstovi podjednako verodostojni, biće deponovani u Arhivi Ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija poslaće overene kopije ovog Protokola svim državama ugovornicama Konvencije i svim državama koje su potpisale Konvenciju.